

DE
OPENBARING
VAN DE
MENS

DE
OPENBARING
VAN DE
MENS

HARO WIJNSOUW

DE OPENBARING VAN DE MENS

© Haro Wijnsouw

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Peter Wijnsouw

ISBN 9789465014517

INHOUD

VOORWOORD 7

LUISTEREN NAAR DE BERG 9

DE ZELFBEWUSTE PRIMAAT 19

MENSWORDING 32

HET BEWUSTZIJN 45

DE OERKRACHTEN 58

ENERGETICA 66

HET LICHAAM VAN VLEES EN BLOED 80

ONZE GEESTELIJKE VERSCHIJNING 90

EEN OCEAAN VAN GEVOEL 103

SAMENLEVEN 115

DE MENS IN CRISIS 125

DE SAMENLEVING IN CRISIS 139

DE AARDE IN CRISIS 150

DE LEVENSPROCESSEN 162

OPENBLOEIEN 174

TRANSFORMATIE 190

DE EVOLUTIE(STRUIKEL)SPRONG VAN DE MENS 202

DE NIEUWE WERKELIJKHEID 214

NAWOORD 231

VOORWOORD

De ontwikkelingen op Aarde zijn in een ware stroomversnelling terechtgekomen. Een ingrijpende klimaatverandering en een toenemend verdwijnen van de landschappen door een ongebreidelde expansie van de mensheid zetten de wereld in korte tijd op zijn kop. Al deze heftige gebeurtenissen zijn echter oppervlakkige uitingen van een allesomvattend aardse transformatieproces. Elk denkbaar aspect van de blauwe planeet maakt een diepgaande verandering mee, niets zal zijn zoals het was.

Wij mensen worden door deze stroomversnelling onherroepelijk meegeleurd. Onze samenleving ontwikkelt zich in een razend tempo, tegelijk verliezen we elke houvast. De samenhang in zowel de maatschappij als in ons leefmilieu valt als los zand uit elkaar.

Aandachtig luisteren schept het ruimere beeld, zo leert ons dit boek. Het is nodig om duidelijkheid te verkrijgen over dit ingrijpende transformatieproces. Het is tijd om de diepere betekenis ervan te leren begrijpen en om onze eigen rol hierin te onderkennen. Toch bestaan er geen pasklare antwoorden. Deze ontwikkelingen hebben zowel betrekking op de beslotenheid van een atoom als op de weidsheid van het Universum (en op zowat alles er tussenin). De antwoorden op onze vragen zijn daarom beperkt, de complexiteit is amper te vatten, laat staan te begrijpen.

Het is duidelijkheid scheppen, voor zover mogelijk, om het daarna weer los te laten. Het is aanwezig zijn in de processen zonder eraan vast te houden. Het is ervaren om aan de ervaring iets toe te voegen, hoe bescheiden dit ook mag zijn.

In de eerste 10 hoofdstukken wordt de mens in al zijn facetten belicht. Hierbij behandel ik vooral aspecten die een belangrijke rol spelen in de recente ontwikkelingen. Daarna focus ik op de crisis waarin we ons bevinden. Tenslotte duidt ik hoe het transformatieproces van de Aarde en van de mensheid zich in de voorbije jaren voltrok, hoe we er momenteel voor staan en waar het ons mogelijk naartoe brengt. Centrale vraag is: wat is de ecologische functie van de mensheid in het licht van het aardse transformatieproces? Waarom komt juist nu de mens tot openbaring?

Het is niet de bedoeling om een sluitend en alomvattend verhaal te brengen. Het blijft een wisselwerking tussen de analyse en de synthese, tussen een diepgaande intuïtieve waarneming en een heldere logica. Beide zullen in dit transformatieproces trouwens een voorname rol blijken te spelen.

Een andere rode draad door het verhaal is het onomkeerbare vernieuwingsproces van de Aarde en haar bewoners. Het was niet eenvoudig om het nieuwe te benoemen, evenmin om het oude los te laten. Ik heb een aantal termen aangebracht die de lading van het nieuwe proberen te dekken. Of ze in de toekomst nog bruikbaar zijn valt nog af te wachten. Tegelijk zijn er begrippen zoals spiritualiteit die te beperkend zijn geworden en die ik, met alle respect, niet meer gebruik. Mijn inzichten zijn in elk geval niet de enige ware, mag dit duidelijk zijn. Hemellichamen zoals de Aarde, de Zon en de Maan schrijf ik met hoofdletter, niet alleen omdat ze gelijkwaardig zijn aan bijvoorbeeld Mars of Sirius maar ook omdat ik ze elk op zich als bewustzijnsvormen beschouw.

We betreden een nieuwe, verruimde werkelijkheid. Hierin zijn in elk geval geen vaste regels en geen doelen. Wat houdt deze werkelijkheid in? Luister. Luister naar je hart, luister naar de berg.

Dank aan Peter, dank aan Anna. Dank aan al mijn collega's.

Haro Wijnsouw

LUISTEREN NAAR DE BERG

Luister naar de berg. Wat fluisteren zijn koele dalen ons toe, wat vertelt zijn reikende top?

WE MOGEN ONS VRAGEN STELLEN

Hoe is het toch zover kunnen komen? Hoe is het mogelijk dat een onbeduidende primate, zwervend over de Oost-Afrikaanse vlaktes, zich kon ontpoppen tot een van de meest expansieve levensvormen die de planeet Aarde ooit heeft gekend? Expansief in die mate dat het zijn eigen voortbestaan én dat van zijn biotoop onherroepelijk op de helling heeft gezet. Wat is het geheim van ons succes, wat maakt dat dit succes zich tegen ons keert, maar vooral: wat is de betekenis van de mens voor het grotere geheel waar hij is ingebed? Zijn we een fatale vergissing in de aardse ontwikkelingen, een verwaarloosbaar zijspoor, een ergerlijke luis in de pels of toch een noodzakelijke stap in de planetaire evolutie?

Heel wat vragen met vele mogelijke antwoorden, het ene schept al wat meer klaarheid dan het andere. Nu, dit is het tijdperk dat we ons vragen mogen stellen. We staan op een kantelpunt in zowel de menselijke als in de planetaire evolutie. De mensheid kan voor de eerste maal in zijn bestaan een concreet beeld vormen van zijn eigen ondergang. Het merendeel van de vroegere samenlevingen maakten voorspellingen over het einde der tijden. Deze waren vaag en speelden zich af in een verre toekomst. Af en toe werden ze concreet wanneer de lokale samenleving door droogte of oorlog dreigde te verdwijnen. De hedendaagse mens komt door wetenschappelijk bewijs tot de constatering dat hij met veel overgave zijn eigen mogelijke ondergang tegemoet loopt. Door de vernietiging van een groot deel van de landschappen en een ingrijpende wijziging van het klimaat wordt de kans steeds groter dat de mens, samen met talloze andere levensvormen, gedeeltelijk of zelfs volledig dreigt te verdwijnen van deze aardbol. We hoeven er zelfs de cijfers en grafieken niet op na te slaan, we zien het om ons heen gebeuren. Extreme droogteperiodes, abnormale overstromingen en allesverwoestende orkanen volgen elkaar in snel tempo op. We zien het niet alleen, we voelen het aan dat de

wereld onder een immense druk staat en dat het leven er resoluut uit wordt weggezogen.

Op het eerste gezicht is er weinig reden tot optimisme, zelfs niet tot hoop. De logica leert ons dat we te ver zijn gegaan in onze expansie en dat de draagkracht van ons leefmilieu is overschreden. De oplossingen die we bedenken om de klimaatopwarming of de ontbossingen tegen te gaan ontstaan bovendien uit diezelfde logica. Zo zijn de maatregelen die we nemen in de eerste plaats bedoeld om de welvaart van de mens op peil te houden, amper om een hernieuwde relatie met de natuur aan te gaan. We redeneren verder op de manier waarop we in de problemen zijn gekomen. De antwoorden op de vragen die we stellen zijn daarom eenzijdig. Ze volgen de logica waarmee we zijn vertrouwd maar we putten hierdoor slechts uit een beperkt deel van de werkelijkheid.

Wat is er gebeurd? We zijn als mens geëvolueerd van een levensvorm die volledig opging in zijn omgeving naar een uitermate verstandelijk wezen dat zich op een ongeziene manier heeft afgescheiden van de wereld waarin hij leeft. De mens nam afstand van een flink deel van zijn eigen lichaamsfuncties, van zijn medemens en vooral van zijn biotoop. We zijn op dat vlak uniek als soort. Eenzaamheid is een van onze belangrijkste kenmerken geworden. Hoe krijgen we, eenzamer dan ooit, breed gedragen antwoorden op al de prangende vragen die zich in deze tijd stellen? Hoe kunnen we onszelf en ons leefmilieu zien in het licht van de ingrijpende veranderingen als we vanuit een geïsoleerd standpunt naar de problemen blijven kijken?

Als we antwoord willen op de vraag hoe het zover is kunnen komen en nog belangrijker, wat de werkelijke betekenis is van al de gebeurtenissen, dan is het nodig om afstand te nemen van het afstand nemen. De wereld waarin we leven vraagt om ten volle te worden erkend. Ze verlangt naar een hernieuwde relatie, naar een opgaan van de mens in een zo ruim mogelijke werkelijkheid.

Zowel de natuur, de planeet Aarde als het heelal hebben ons zoveel meer te vertellen.

Het is vragen stellen en luisteren. Luisteren op een manier die we als moderne mens zijn verleerd en toch bij elk van ons latent aanwezig is gebleven. Luisteren op een manier waarop alle vorige generaties niet in staat waren.

Het kantelpunt is ongezien in de menselijke geschiedenis, zelfs in de aardse evolutie. De antwoorden op onze vragen zijn dat ook.

DE RUIMERE WERKELIJKHEID

We moeten ons dringend vragen stellen maar we weten amper welke. Als we ze al stellen ontstaan ze vanuit een beperkt wereldbeeld. We verloren onszelf in een verstandelijke kijk op het leven. Het verstand heeft de mens uit zijn emotionele moeras getrokken maar uiteindelijk raakte het door zijn eigen hersenspindel in de knoop. Rechthoekigheid, doelgerichtheid en de logica van het brein zijn onmisbaar, als ze te veel overheersen dan, en dat is de logica zelve, beperken ze een ruimere kijk.

De werkelijkheid is van nature onmetelijk. Ze bestaat uit dimensies en uit nuances van deze dimensies waar we, om het kort door de bocht te stellen, met ons verstand niet bij kunnen. Natuurlijk hebben we ons verstand nodig om de ruimere werkelijkheid van het bestaan te helpen vatten maar om een zo uitgebreid mogelijk beeld te kunnen schetsen hebben we de mens in zijn totaliteit nodig. Zowel de fysieke verschijning, de geest, het diepere gevoel, de emoties als de eigenschap om energievelden waar te nemen spelen een rol in het begrijpen van de wereld waarin we leven. Om alle ruimere dimensies te kunnen ervaren en om bijvoorbeeld de achtergrond van deze milieucrisis te leren kennen hebben we het volledige wezen nodig.

Dit is opnieuw volkomen logisch. De relatie met de werkelijkheid, het ruimere wereldbeeld schetsen, kan alleen via onze eigen uitgebreide dimensies gaan. Zowel onze handen, onze harten als ons hersenen spelen hun rol in het vragen stellen en in het antwoorden krijgen. Hoe zouden we de precaire situatie waarin we ons met zijn allen bevinden kunnen begrijpen zonder onze oren te luisteren te leggen bij de diepere hartslag van het bestaan? Elke slag, elke subtiele verschuiving in het ritme, zelfs de stilte tussen de slagen hebben iets te vertellen.

Luisteren is aandacht schenken. Ook als we geen duidelijk antwoord krijgen brengt luisteren iets teweeg. We gaan steeds een relatie aan.

We kunnen niet op alles een antwoord verwachten. Wie weet was de vraag niet duidelijk genoeg of waren we niet in staat om de signalen te

begrijpen. Het is mogelijk dat we tijdens een verbinding subtiel worden aangeraakt of dat de boodschap onverwerkt en onvertaald in ons onderbewustzijn blijft hangen. Dan lijkt het of er geen communicatie heeft plaatsgevonden. Toch kan een streling een grotere invloed hebben dan een klaar en duidelijk inzicht.

De wereld om ons heen is een gebeurtenis. Hoe we ook ons best doen om er afstand van te nemen, we zijn er onlosmakelijk mee verbonden. We zijn de wereld en uiteindelijk zijn we, samen met deze wereld, de schepers ervan. De relatie is waar het om gaat. Luisteren naar de ruimere werkelijkheid van het bestaan is dan ook een natuurlijke en een volkomen menselijke handeling.

We zijn geboren om te ervaren, te interpreteren en ernaar te handelen. Hoe ruimer onze ervaring en hoe breder onze interpretatie, hoe efficiënter onze handelingen zullen zijn. Een diepgaande ervaring van de werkelijkheid levert daarom een bijzonder genuanceerd wereldbeeld op. Luisteren naar alle aspecten van het bestaan doet ons beseffen dat de mensheid een uitgebreide ecologische functie vervult in het planetaire systeem.

De mens is een ingewikkeld wezen dat in staat is om, meer dan pakweg een regenworm, een ongelooflijke veelheid aan relaties aan te gaan (met alle respect voor de regenworm en de belangrijke taak die hij vervult). We krijgen hierdoor grote hoeveelheden informatie te verwerken, informatie die ons vormgeeft. Zo worden we onder andere gevormd door onze bezieling en onze genen, de biotoop waarin we leven, de mensen om ons heen, het landschap, het aardoppervlak, de Aarde zelf én het ons omringende heelal. Andersom geven we vorm aan de wereld. We maken deel uit van de natuur waarbij het de relaties zijn die bepalen welke kant we uitgaan. Ons bestaan in al zijn aspecten, van onze meest gewelddadige uitpattingen tot de zuiverste liefde die we genereren, zijn uitingen van deze relaties. Als individuele mens spelen we op die manier een rol in de ontwikkeling van onze omgeving, als samenleving vervullen we een functie in de levensprocessen op en rond de Aarde. Als we goed luisteren naar alle aspecten in ons bestaan dan merken we dat we als mensheid deel uitmaken van de relaties die de planeet aangaat met zowel het zonnestelsel als met de Melkweg. De mensheid vormt in haar geheel, als collectieve entiteit, een communicatieorgaan van de Aarde. De evolutie van de mens, met al zijn positieve én negatieve aspecten, is daarom van

belang voor de verdere ontwikkeling van de Aarde. De mens als deelnemer in het ecologisch systeem van zijn omgeving maar ook, en misschien vooral, als belangrijke factor in de aardse levensprocessen.

Zoek hierin geen duidelijk onderscheid tussen oorzaak en gevolg, probeer niet na te gaan of er een kosmisch plan is of alles louter uit toevalligheden bestaat. Zoals gezegd, we zijn een complex wezen. De verbindingen en interacties in ons eigen lichaam zijn al eindeloos ingewikkeld, hoe zouden we de veelheid aan relaties kunnen vatten op planetair of op kosmisch niveau?

Wat luisteren naar de ruimere dimensies ons in elk geval leert is dat de lineaire beleving van het bestaan zijn beperkingen heeft, dat het raamwerk van tijd en ruimte zijn functie vervult en dat dit tegelijk volkomen relatief is.

Het leven is veelzijdig, multidimensionaal en vooral levend. Het stopt niet aan de grenzen die we proberen te stellen. Het is hier en daar en gisteren en morgen tegelijk. Het is orde en chaos, dual en één. Het is niet te vatten, gelukkig maar, en toch zijn we erin vervat. Wij, de natuur, de Aarde en het Universum maken er deel van uit, we zijn de ervaring. Onze ruimere ecologische functie kunnen we alleen doorgronden door ervaring. Door deel te nemen, met ons volledige wezen, zal de wereld waarin we leven zich ten volle openbaren.

DE ECOLOGIE VAN HET UNIVERSUM

Om deel te nemen kan het nuttig zijn om te weten waar we deel van uitmaken. De antwoorden op onze prangende vragen zullen ons zoveel meer vertellen als we een besef hebben van de ruimere werkelijkheid waarin we bestaan.

Eigenlijk functioneren wij mensen niet zoveel anders dan onze medebewoners op deze Aarde of de landschappen waarin we leven. Zelfs de planeet, het zonnestelsel en alle hemellichamen in dit Universum werken volgens dezelfde basisprincipes. Grootte en afstand kunnen verschillen, de manieren van creatie en afbraak of het tot verbinding komen en het afstand nemen zijn verrassend gelijklopend. In een afwisseling van lineaire oorzaak-en-gevolg ontwikkelingen en kwantumprocessen krijgt dit

Universum vorm. Dualiteit is in elk geval een belangrijk kenmerk in het ons vertrouwde heelal. Zo staan de planeet Aarde en de ster Zon in polariteit ten opzichte van elkaar. Er is niet alleen een verschil in hun fysieke verschijning, er is tegelijk een tegenstelling op puur energetisch, gevoelsmatig en geestelijk niveau. Elke polariteit bestaat uit talloze aspecten en nuances die elk apart en allemaal samen voor een spanningsveld zorgen. De Zon en de Aarde gaan op die manier een ingewikkelde relatie met elkaar aan. Ik, de schrijver, sta in polariteit ten opzichte van jij, de lezer. De kip verhoudt zich tot de haan en de mens staat in dualiteit tegenover de natuur. Tussen de twee polen is er een beweging mogelijk. Door het verschil in lading stroomt er energie van het ene naar het andere en is er een uitwisseling van informatie. Zo gaan de polen zich informeren met de eigenschappen die ze van de andere ontvangen. De Zon zendt op die manier een veelheid aan eigenschappen naar de Aarde toe, onder andere de heftige straling van de zonne-uitbarstingen, elektromagnetische energie, de subtielere energetische invloeden en de sensitieve en geestelijke kwaliteiten. Andersom, er is altijd een andersom, informeert de Aarde op haar beurt de Zon met alles wat er op en in haar lichaam gebeurt.

Wat ervaart een moeder van haar eigen kind?

De relatie Zon-Aarde is de belangrijkste op dit aardoppervlak. Alle levensvormen maar ook alle bergen, meren en woestijnen zijn onderhevig aan deze immense wisselwerking. Alles op deze planeet is erdoor gevormd. Elk dier, elke boom en elke oceaan geeft op zijn beurt vorm aan zowel de Zon als aan de Aarde. Hoe heftig of hoe subtiel de inbreng ook mag zijn.

Een ander mooi voorbeeld is de relatie tussen de bron en de monding van een rivier. Het water maakt de fysische verbinding. Dit zorgt vanzelf voor een energetische uitwisseling tussen de bron en de monding. Deze energiestroom informeert de monding en dus de zee of het meer met de subtiële eigenschappen die in de bron aanwezig zijn. Tegelijk is er een energiestroom vanuit de monding naar de bron toe. De bron van de rivier vraagt om geïnformeerd te worden door de monding. Ze heeft het tenslotte nodig om een idee en een gevoel te hebben over wat er met al dat water gebeurt als het de zee instroomt. De werking van de rivier in haar geheel verlangt naar een evenwichtige informatie-uitwisseling tussen haar beide uitersten. Daarom is er altijd een wederzijdse uitwisseling.

Ook al is, zoals in de verhouding tussen de Zon en een mens, het verschil in lading groot, op een of andere manier beïnvloeden ze elkaar.

Alles staat in relatie tot zijn onmiddellijke of verdere omgeving. De lineaire verbinding of het tijdsverloop zijn hierbij van secundair belang. De rechte verbinding is niet altijd de meest efficiënte.

Het is logisch dat niet alle energie en meegedragen informatie wordt opgenomen, laat staan verwerkt. Soms doet het gewoon niet ter zake, in andere gevallen slaat het systeem de informatie op om het in een later stadium aan te wenden. Niet alle energie is meteen bruikbaar. Zo zijn wij mensen niet in staat om de heftige primaire energiestroom tussen de Aarde en het Universum rechtstreeks te verwerken. Ons fragiele systeem kan dit onmogelijk aan. Er zijn enkele tussenstappen nodig om ervoor te zorgen dat we deze energiestromen kunnen gebruiken. Bomen spelen hierin een belangrijke transformerende rol, niet alleen voor de mens maar voor al het leven op Aarde, zelfs voor de planeet in haar geheel. Hun verticale groei, met hun kruin naar boven en hun wortelgestel naar beneden gericht, is gebouwd om op verschillende manieren energie op te nemen en te verwerken. De energie verwerkende functie van bomen is voor de aardse levensprocessen van even groot belang als hun zuurstof producerende rol. Het verdwijnen van de grote wouden en de verwoestijning zal er daarom voor zorgen dat het aardoppervlak sterker onder invloed komt te staan van de primaire krachten.

Alles staat in polariteit ten opzichte van elkaar en gaat er naar zijn behoeftes en mogelijkheden een relatie mee aan. We doen dit met alles en iedereen in onze nabije en verdere omgeving. We kunnen zelfs, zonder dat we het beseffen, in verbinding staan met een landschap aan de andere kant van de wereld, met een van de sterren aan het firmament of met een zwart gat in de eindeloze ruimte. We wisselen er energie en informatie mee uit waardoor ze ons verrijken of verarmen.

Bewust of onbewust, verrijkend of verarmend; communiceren is de drijfveer achter het bestaan. En precies zoals we ons tot sommige mensen sterker voelen aangetrokken zo kunnen we onze voorkeuren hebben voor bepaalde dieren, landschappen of hemellichamen. Elke entiteit, of het nu een spons is in de zee of een absorptieniveau in het heelal heeft zijn eigen kwaliteiten, gevormd door zowel zijn (mogelijke) fysieke verschijning als

door zijn ruimere energetische, sensitieve en geestelijke dimensies. Zo kan de essentie van de spons sterk resoneren met onze eigenheid.

Mensen die alles uit hun omgeving opsorpen.

Of misschien hebben we het zuigende van de spons nodig.

Wat meer ontvankelijkheid.

Er zijn mensen die graag bij het water zijn. Ze gaan altijd op vakantie naar zee of ze willen bij de rivier wonen omdat ze zelf "waterig" van aard zijn.

We kunnen ons ook aangetrokken voelen door water omdat we de diepgang van de peilloze zee of juist het beweeglijke van het onstuimige beekje nodig hebben. Zo zijn er paardenmensen, bergmensen en sterrenmensen.

Communicatie gebeurt grotendeels onbewust. Precies zoals we amper een besef hebben van de ruimere dimensies die het bestaan rijk is, zo zijn we ons nauwelijks bewust van de veelheid aan relaties die we aangaan, laat staan van alle informatie die we binnenkrijgen. Dat hoeft ook niet, het is niet altijd nodig om weet te hebben van de complexiteit van onze communicaties met de buitenwereld. Toch kan de bewuste ervaring helpen om een beter begrip te krijgen van onze plaats in het geheel. Het is voor beide, voor ons én voor de (schijnbare) buitenwereld een verrijking.

Een verrijking voedt het energieveld. Het betekent dat het vlotter nieuwe relaties aangaat, dat het beter inspeelt op veranderende omstandigheden of dat er simpelweg meer energie voorhanden is. Op die manier ontwikkelt dit heelal zich door haar interacties.

De veelvormigheid van het energieveld duidt erop dat elke entiteit een breed scala aan kwaliteiten en aspecten nodig heeft voor zijn ontwikkeling. Zo is er altijd een idee over hoe iets functioneert. Dit idee kan (zoals bij mensen) om een uitgesproken mentale constructie gaan, uit een grondige abstractie bestaan of sterk vergeestelijkt zijn. Het sensitieve aspect omvat de sfeer waarin de entiteit baadt. Deze sfeer duidt aan hoe er op gevoelsmatig niveau verbindingen tot stand komen en welke eigenschappen we uitwisselen. De geestelijke en sensitieve dimensies kunnen zich manifesteren in een materiële verschijning, bijvoorbeeld in een dierlijk lichaam zoals het onze of in een opeenstapeling van graniet zoals bij de Mont Blanc. Heel wat sensitieve ladingen of geestelijke entiteiten bestaan echter in een niet-materiële vorm. Ze bewegen zich los van de binding in atomen en moleculen. Voorbeelden hiervan zijn natuurwezens. Ze zijn in grote mate sensitief van aard en spelen door hun sfeerscheppende en

verbindende kwaliteiten een onmisbare rol in de levensprocessen. Natuurwezens hebben een belangrijke taak in de wisselwerking tussen de geest en de materie.

Hoe dan ook, wel of niet gematerialiseerd; wij mensen, de natuurwezens, de bomen, de sterren en het volledige Universum staan in polariteit ten opzichte van elkaar. Het maakt dat de energie blijft stromen en er zich energievelden vormen.

Het is een ingewikkeld geheel. Alle entiteiten met hun verscheidenheid aan dimensies en nuances van deze dimensies brengen een oneindige hoeveelheid verbindingen tot stand. Dit complexe systeem zoekt voortdurend het evenwicht, het past zich aan, het creëert en het komt tot ontbinding. Het zoeken, aanraken, in contact komen, afstoten, opnemen, opladen en verrijken maakt dat er zowel afzonderlijke als gemeenschappelijke acties worden ondernomen (of juist niet). Acties die in hun complexiteit van intelligentie getuigen.

Neem een willekeurige ster. Een ster is meer dan een opeenvolging van kernreacties. Hij bestaat onder andere uit materiële, energetische en geestelijke eigenschappen. Vanuit dit multidimensionale bestaan gaat hij een relatie aan met zijn omgeving. Zo verhoudt hij zich tot allerlei kosmische stralingen, tot de onweerstaanbare aantrekkingskracht van het dichtstbijzijnde zwarte gat en tot de cyclus van het sterrenstelsel waarvan hij deel uitmaakt. Is een ster intelligent of is het gewoon een ingewikkeld systeem dat door toevalligheden is ontstaan en al even onbedoeld zal verdwijnen? Wat betekenen de begrippen leven, bewustzijn of intelligentie eigenlijk als we met een overheersend verstandelijke blik naar de sterren en de bomen en de natuurwezens blijven kijken? Opnieuw, hoe kunnen we met dezelfde logica waarmee we ons hebben vastgereden de wereld indelen in levend of levenloos, in bewustzijn of dode materie?

Het boomwezen is een entiteit dat bijna volledig uit een gevoelsmatige lading bestaat. Gevoeligheid is zijn grootste kracht. Het is vrij in zijn bewegingen, soepel en flexibel en uitermate sferisch. Het is verbindend en beschikt over sensitieve eigenschappen die een afspiegeling vormen van zijn diepste wezen. Een boomwezen kan zich emotioneel uiten en af en toe in een emotie verstrikt raken.

Intelligent of niet, noch de bomen, noch de boomwezens analyseren en catalogiseren. Dat laten ze graag aan ons over. In hun ecologie bestaat er een veelheid aan relaties, de ene is gewoon belangrijker dan de andere.

In de ecologie van het Universum zijn de relaties oneindig en niet te vatten, laat staan te begrijpen. Of de verbindingen nu door een intelligent systeem of een onbewuste organisatie worden gestuurd maakt niet uit, ze zijn er gewoon. Ze zijn multidimensionaal, super gelaagd en ultracomplex. En tegelijk heel gewoon.

De plek van de mens in dit geheel is al even ondoorgrondelijk. Toch zijn we de vanzelfsprekendheid zelve. Onze daden, gedachten, gevoelens en alles wat we opnemen en uitstralen hebben een betekenis. Ze zijn vervlochten in de werking van het grotere geheel. Achter de vernietiging van de bossen en het onder druk zetten van het klimaat zit er meer verscholen dan louter landhonger en overconsumptie. Er is geen eenzijdige beweging. Dat leert ons het luisteren naar de ruimere werkelijkheid. Het leert ons dat we deel uitmaken van zowel een aards als een kosmisch evolutieproces. Samen scheppen we, samen creëren we en samen breken we af. De immense biotoop waarin we leven stuurt ons, precies zoals wij het sturen.

De vraag hoe het zo ver is kunnen komen krijgt op die manier een andere betekenis. En mogelijk een aantal verrassende antwoorden. Onze onuitputtelijke creativiteit, de ingenieuze samenwerkingsverbanden en het niet aflatende vernietigen zijn allemaal manifestaties van een diersoort die een verregaande ontwikkeling heeft meegemaakt. Luisteren naar alle verschillende dimensies van het bestaan en het inpassen van de verkregen antwoorden in het grotere geheel geven ruimte aan al onze eigenschappen. Ze verdienen erkenning in de rol die ze spelen. De mensheid heeft erkenning nodig in de functie die hij vervult op Aarde en zelfs in dit Universum.

Ons diepste schuldgevoel, onze schrijnende eenzaamheid, de mogelijkheid om eindeloos lief te hebben maar ook om al even eindeloos te haten staan niet op zich. Ze maken deel uit van een ruimere beweging. Ze maken deel uit van een beweging die zich bevrijdt uit zijn oude keurslijf. De Aarde, wij en zovele andere levensvormen staan op het punt om het oude vertrouwde bestaan los te laten en een onvermoede ruimere werkelijkheid binnen te treden.

DE ZELFBEWUSTE PRIMAAT

IN HET ZOOGDIERENHART

De nieuwe werkelijkheid die we met z'n allen betreden valt niet zomaar uit de lucht. Het is een stap waar een langdurig evolutieproces aan voorafging. De huidige rol van de mens in de aardse ontwikkelingen vindt dan ook zijn oorsprong in een ver ver verleden.

Op een gegeven moment haalde een van de vele primaten die op Aarde rondliep het in zijn hoofd om zich definitief op te richten. Deze rechtop lopende mensaap onderscheidde zich niet alleen op lichamelijk vlak, ook zijn gedrag onderging ingrijpende veranderingen. Hij begon zijn leefomgeving te overschouwen en beter vat te krijgen op zijn eigen bestaan. De evolutie van deze mensaap kwam in een stroomversnelling terecht en het lijkt erop dat zijn brein de grote motor achter deze ontwikkeling was.

En toch, als we werkelijk willen begrijpen wat het betekent om mens te zijn dan is het nodig om terug te gaan naar onze vroege voorouders, de mensapen. Eigenlijk is het nog beter om te gaan kijken bij de zoogdieren. Zonder de kwaliteiten die eigen zijn aan zoogdieren was er geen mens.

Zoogdieren onderscheiden zich van andere dieren door hun beharing en door het voor de hand liggende feit dat ze hun nakomelingen zogen. Op die manier blijven de jongen een vrij lange tijd afhankelijk van hun moeder (in sommige gevallen van beide ouders). Het verzorgen van nakomelingen komt niet louter bij zoogdieren voor, ook vogels staan hun kuikens gedurende een korte of langere periode bij. Wat zoogdieren uniek maakt is het lichamelijk contact tijdens het zogen. Onder andere hierdoor zijn ze sensitiever dan de gemiddelde kraai of karekiet. Zogen en de nabijheid die het met zich meebrengt is een uiterlijk kenmerk van innerlijke processen.

Zoogdieren beschikken zowel over een krachtige hartwerking als over een goed ontwikkeld brein. Dit stelt hen in staat om de veelheid aan informatie uit de omgeving op een efficiënte manier te verwerken. Zoogdieren voelen en begrijpen de wereld om zich heen in hoge mate wat maakt dat ze vrij bewust in het leven staan. Hun zintuiglijkheid en aanvoelen van energievelden in combinatie met goed functionerende

hersenen zorgen ervoor dat ze zich vlot via emoties kunnen uiten. Dit levert dan weer een voordeel op in hun sociale relaties en in het oplossen van praktische problemen.

Het brein is belangrijk, het hart is het centrale en bepalende orgaan in het zintuiglijke en sensitieve bestaan van zoogdieren. Het is dan ook dit hart dat aan de basis ligt van de evolutie van de voorovergebogen aapmens tot de rechtop lopende mens.

In het hart voltrekken zich de bijzonderste verbindingen.

De rechtop lopende primate ontwikkelde zich waarschijnlijk in een landschap dat voornamelijk uit bossen bestond waarin later grote stukken grasland vrijkwamen. De verticale groeiwijze van de bomen speelde een rol in het zich oprichten maar het was de uitgestrektheid van de savanne die voor een verdere evolutie zorgde. Stel je voor: je loopt voorovergebogen over een vlakte en je wilt verder kijken en harder rennen. Wat zou het handig zijn om rechtop te lopen zodat je je prooi of belager beter kunt zien en je er vervolgens vlugger naartoe of vandaan kunt lopen. Onder invloed van zijn omgeving en tijdens een evolutieproces dat miljoenen jaren in beslag nam rechte de aapmens zijn rug. De aanhechting van de schedel aan de wervelkolom veranderde van achteraan naar onderaan waardoor het hoofd (of de kop?) bovenop de romp terecht kwam. De eerste mens werd hierdoor een overschouwend wezen.

De eigenschappen van zowel de primate, de savanne, het aardoppervlak, de Aarde en het omringende Universum boetserden de eerste mens tot wat hij was. Tegelijkertijd bepaalden zowel de innerlijke ontwikkelingsdrang van de primate als zijn omgeving de richting waarin de evolutie zich voltrok. Dit samengaan van een aantal specifieke eigenschappen en noden lag uiteindelijk aan de basis van het ontstaan van de mens. Zowel de aapmens als het ruimere geheel waarin hij op dat moment functioneerde zagen een kans liggen tot een ingrijpende verandering.

Het was uiteindelijk het zoogdierenhart, dat uiterst ontvankelijke orgaan, dat zich aanbood voor een van de meest beslissende verbindingen die de planeet in haar bestaan maakte. In het zoogdierenhart lag de sleutel tot het mens worden. Sterker nog, dit hart bleek een belangrijke basis te vormen voor de huidige evolutiesprong van de Aarde.

De primaten beschouwen we samen met de vleermuizen als een van de eerste zoogdieren. Ze leefden al in het krijttijdperk, tegelijk met de dinosauriërs. Hun zoogdierenhart heeft een volle, rondom uitstralende werking. Het is gericht op de volledige omgeving. Het zorgt ervoor dat primaten, bewust of onbewust, de aandacht richten op wat hen omringt. Het primatenhart heeft een krachtige verbindende en helende functie in zijn biotoop. De harten van mensachtigen zoals chimpansees, gorilla's, bonobo's of mensen verlenen hierbij elk hun eigen nuance aan deze werking. Het collectieve primatenhart is dan weer de verzameling van alle harten van alle aapachtigen samen. Dit collectieve hart speelt eenzelfde verbindende rol maar dan in het ecologische systeem van het grotere landschap en zelfs van het aardoppervlak. Overal waar er primaten, dus ook mensen, rondlopen kan de leefomgeving genieten van de verbindende kwaliteiten die ze uitstralen.

De nuance die de mens aan de biotoop bijbrengt is vrij bijzonder en ze ontstond enkele miljoenen jaren geleden toen de voorloper van de mens rechtop begon te lopen. Het veranderde de rondom uitstralende werking van het zoogdieren- en primatenhart ingrijpend en het voltrok zich als volgt: al het leven aan het aardoppervlak staat onder een allesbepalende invloed van zowel de krachten uit de Aarde als uit het Universum. Het rechtop lopen betekende dat onze voorouder een rechtstreekse verticale verbinding maakte tussen de Aarde en het Universum. Door zich op te richten ontstond er via de voorloper van de huidige mens vanzelf een directe lijn tussen de Aarde onder zijn voeten en de hemel boven zijn hoofd. Het krachtige zoogdierenhart ging op die manier over van een volkomen rondom uitstralende naar een rechtlijnige verbinding.

Ligt hierin de kiem verscholen van onze huidige rechtlijnige en doelgerichte samenleving?

Ontstond deze nieuwe rechtstreekse verbinding vanuit de behoefte van de Aarde naar een nieuwe relatie met het Universum? Had onze moederster de Zon nood om zich anders te verhouden tot haar levendigste planeet? Wou het bewustzijn van het Oost-Afrikaanse landschap diverser worden door het ontwikkelen van een naakte aap of maakte deze primate gewoon gebruik van de bijzondere mogelijkheden die zich aanboden? Zoals gezegd, de invloeden en noden die leidden tot de menselijke

evolutie kwamen van verschillende kanten. Ze vormden een ingewikkelde verbinding die zich uiteindelijk in het zoogdierenhart voltrok. Via de nieuwgevormde verticale lijn, in de ruimte van dit krachtige primatenhart, vonden het hart van de Aarde en het hart van de Zon elkaar in een innige verbintenis.

Waarom de Zon? De Zon is voor de Aarde het meest aanwezige en bepalende hemellichaam. Met de Zon heeft de Aarde echter een tweeslachtige relatie. Enerzijds is hij de motor van het leven. Zonder Zon geen energie. Tegelijkertijd is deze gloeiende ster sterk bedreigend voor de dampkring en voor het leven dat onder deze beschermlaag kan gedijen. De nieuwe verbinding verlangde daarom naar evenwicht.

Het zindert in de verte en het brandt op hun hoofden. Of is het andersom? De Zon die deze vlaktes verschroeit maakt geen onderscheid. In dit landschap is hij volkomen aanwezig. Het groepje haast zich verder, ze beseffen hoe weinig tijd er hen rest om water te vinden. Het brandt in hun kelen, het zindert in hun harten. Ze weten waarheen.

De rechtop lopende primate die over de graslanden van Afrika rondliep stond onder grote invloed van de Zon. Deze was voor hem, naast de Aarde onder zijn voeten, uitermate aanwezig. Hij vormde werkelijk een rechte lijn tussen de Aarde en de Zon. De nieuwe relatie tussen de Aarde en de Zon verliep dan ook vanzelf door het hart van dit zonnewezen. Het zoogdierenhart was uitermate ontvankelijk, klaar om een bijzondere verbinding tot stand te brengen. De Aarde bood vanuit het diepste van haar hart een "ronde rationaliteit" aan. Anders dan de rechthoekige rationaliteit die verbindingen legt van het ene punt naar het andere is de ronde vorm eerder cyclisch van aard. Het cyclische doorloopt in normale omstandigheden een geijkte weg en komt vanzelf weer op hetzelfde punt uit. Net als bij hun rechthoekige tegenpolen zijn deze bewegingen helder en gestructureerd. Dit ronde en cyclische sluit nauw aan bij de leefwereld van de rechtop lopende primate die het verloop van het dagritme en van de seizoenen bewuster begon te beleven.

De Zon bracht op zijn beurt een bijzondere vorm van gevoeligheid bij. Sensitiviteit is voor elk bewustzijn in dit Universum nodig. Zonder een goed stel antennes kunnen we onmogelijk de juiste informatie opnemen en uitzenden. De Zon is een ster met een grotere sensitiviteit dan het gemiddelde hemellichaam. Ze is hooggevoelig. De combinatie van de ronde

aardse ratio met de vurige gevoeligheid van de Zon zorgde miljoenen jaren geleden, onder de verschroeiende stralen van diezelfde Zon, voor het begin van een nieuw levend wezen en daarmee voor de start van een nieuw tijdperk op Aarde.

De planeet Aarde en de ster Zon hadden beide nood aan een verdere ontwikkeling. Ze zochten daarom bij elkaar datgene op wat hen hierbij verder kon helpen. De Aarde bood haar ronde rationaliteit aan, de Zon zijn vurige gevoeligheid. Het wezen dat voor deze innige verbintenis werd uitverkoren (werd ontwikkeld!) was de voorloper van de mens. Zijn zoogdierenhart zou de plek vormen waar beide krachten elkaar ontmoeten. De Zon en de Aarde vonden elkaar in de vroege mens maar we zouden evengoed kunnen stellen dat hij zichzelf aanbood. Hijzelf voelde in de verbinding die de Aarde en de Zon maakten eenzelfde kans om verder te evolueren. De mogelijkheden die zowel zijn biotoop als de Zon en de Aarde hem boden zetten hem aan tot het rechtop lopen en tot het opnemen van nieuwe inspiratie.

Vooraf de opgaande energiestroom uit het hart van de Aarde was ongemeen krachtig. De blauwe planeet had dan ook duidelijk nood aan een nieuwe fase in haar bestaan. De opgaande stroom zorgde ervoor dat er een grote hoeveelheid nieuwe aardse rationele energie in het hoofd terecht kwam. Tegelijk werd de voorloper van de mens een stuk beweeglijker. Door het verliezen van een flink deel van zijn beharing, de ontwikkeling van zweetklieren en enkele aanpassingen aan zijn lichaamsbouw kon hij sneller en langer hardlopen. Hierdoor was hij in staat om efficiënter te jagen en te verzamelen. De grote hoeveelheden levensenergie en proteïnen maakten dat het hersenvolume toenam wat vervolgens nieuwe mogelijkheden bood in de organisatie van zijn bestaan.

De opgaande energiestroom uit de Aarde stimuleerde niet alleen de ontwikkeling van het brein, het vervulde tegelijk het vroegmenselijke hart. Het sterk verticaal gerichte zoogdierenhart kreeg door de toenemende hoeveelheid energie een nog krachtigere werking. Het expandeerde en het kreeg een evenwichtige verhouding ten opzichte van het hoofd. Het hart en de hersenen vloeiden moeiteloos in elkaar over. De rechtop lopende primaat werd nog gevoeliger en nog intelligenter dan zijn voorgangers. Zijn zelfbewustzijn groeide en hij begreep meer en meer van de biotoop waarin hij leefde. De eerste mens ontwikkelde zich als een wezen dat betekenis begon te geven aan zijn eigen bestaan.

DE VUURANBIDDER

De eerste grote stap was gezet. Het aardoppervlak werd verrijkt met een nieuw verticaal gericht wezen dat vanuit zijn zoogdierenhart een gracieuze verbinding maakte tussen het hart van de Aarde en het zonnehart. Dit samengaan van deze twee grootse krachten versterkte de hersenwerking van de vroege mens waardoor hij bewuster en bovenal zelfbewuster werd. Beeld je in hoe dit wezen de wereld om zich heen beter begon te begrijpen en hoe hij in de gaten kreeg dat hij er doelgericht invloed op kon uitoefenen. De verbanden die de voorloper van de mens bijvoorbeeld over samenleven in groep legde, over de jacht of over het weer werden betekenisvoller. Zijn bestaan werd voller en complexer. Hij richtte zich hierdoor vanzelf sterker op de omgeving. De focus verschoof van verticaal naar horizontaal.

De wereld waarin de voorloper van de mens leefde bepaalde zijn handelen en zijn denken. Toch was er een specifiek element in zijn biotoop die de soepele verbinding tussen de Aarde en de Zon definitief naar de achtergrond liet verdwijnen. De vroege mens ontdekte het vuur.

Vuur is een van de hevigste krachten op Aarde én in dit heelal. Vuur is verschroeïend, denk maar aan de zonnevlammen die onze moederster uitstoot of aan de bosbranden die over het aardoppervlak woeden. Vuur is daarbij verterend. Niet alleen op materieel vlak, ook op het niveau van energievelden of gedachtenpatronen zet het aan tot een ingrijpende ontmanteling. Tenslotte is vuur een lichtende en stimulerende kracht. Zonder de aandrijving van het vurige blijven de manifestaties en creaties op een spreekwoordelijk laag pitje sudderen. Zowel het vernietigende, het verterende als het stimulerende zijn dus onmisbare aspecten in de universele levensprocessen. Toen de aapmens bewuster begon te leven en hij vat kreeg op zijn omgeving ontdekte hij de waarde van het vuur. Zijn voorouders ondergingen het verwoestende van het vuur nog lijdzaam maar langzamerhand beseftte de eerste mens dat hij gebruik kon maken van deze schijnbaar onhandelbare oerkracht. Hij temde het vuur. De nachten waren minder bedreigend omdat roofdieren en andere bedreigingen op afstand werden gehouden. Hij kon zich verwarmen en zijn eten verteerbarder en vrij van ziektekiemen maken. Het draaide de situatie volledig om. Angst maakte plaats voor macht. De dodende kracht van het vuur werd zijn bondgenoot.